

HEIMSINS BESTU TÍÐINDI

Heimsins Bestu Tíðindi er ein sjálfstøðugur miðil, sum komandi fríggjadagar gevur út stutta grein í Dimmu. Vit leggja dent á tíðindi, ið lýsa burðardyggja menning og viðurskifti, ið ikki fáa nógv rásarúm í stóra miðlaheiminum. Heimurin er ikki einans fullur av trupulleikum, men rúmar eisini framgongd og loysnum. Vit á Heimsins Bestu Tíðindum halda, at tað er týðningarmikið at varpa ljós á hesi tíðindi. Fleiri góð tíðindi kunnu lesast á leinkjuni www.verdensbedstestyheder.dk, og harafturat eru vit at finna á sosialu miðlunum.

Mynd: Ministerie van Buitenland

Kenja minkar um HIV-smittuvanda

Í Kenja fáa íbúgvir, sum eru í serligum vanda at verða smittaðir av HIV, nú fyriryrgjandi heilivág frá stjórnini

Lív Reyneim og Hjalte Zacharewicz

Títteleikin av HIV-tilburðum í Kenja er minkaður seinastu árinum, men jaliga framgongdin vísir seg tíverri ikki hjá øllum bólkum í samfelagnum. Stjórnin í Kenja hevur túsí sett eitt nýtt átak í verk, ið skal steðga HIV-smittu um alt landið. Átakið gevur íbúgvunum betri umstøður at kanna seg sjálvi, og tillutar útvaldum bólkum ókeypis fyriryrgjandi heilivág. Millum tey útvaldu eru samkynd, evnismisnýtarar og fólk, ið starvast við prostitútion – tí kanningar hjá altjóða AIDS-verkætlanum siga frá stórum smittuvanda millum hesar bólkir. Til dømis er smittuvandin millum samkyndar menn trýggjar ferðir størri enn hjá tí hinskynda manningum.

Mille Herskind, ið er leiðari fyri danska AIDS-grunnin, greiðir frá, “at nýggja átakið eru góð tíðindi hjá samkyndum, tvørkyndum, evnismisnýtarum og prostitueraðum í Kenja. Hóast hitin enn er mest vanligi fyriryrgingarháttur, so eru tað sera mong, ið ikki halda hana vera brúkiliga. Kanningar vísa á, at nevndu bólkarnir nýta heilivágin meiri regluliga, og at hann longu hevur lækkað um talið á HIV-smittaðum í Kenja.”

Talan er um fyriryrgjandi heilivágin PrEP. Heilivágurin varð fyrstu ferð nýttur í USA í 2004 at viðgerða HIV-tilburðir, men hevur seinni víst seg at geva góð úrslit at byrgja fyri smittuni. Um PrEP verður tikin dagliga, so skerjir hann smittuvandan við heili 99 prosentum. Tessvegna viðmælir Altjóða Heilsustovnurin WHO, at lond kring allan heimin veita áður nevndu bólkum ókeypis PrEP heilivág, soleiðis at vit saman taka eitt lógvatak fyri at bota um trupulleikan.

Úrslitini av átakinum í Kenja hava verið jalig og elvt til framgongd á økinum. Men sambært Mille Herskind er vegurin á mál sera fløkjasligur; fyriryrgdi sum eitt nú stigmatisering og diskriminátión forða framgongdini, tí hesi halda fólk aftur frá at leita sær læknahjálp. Ógvusligar fylgjur spyrjast av hesum, tí mong kunnu teljast millum tey, ið ikki vita hvussu hættislig støða teirra er. UNAIDS metir, at umleið 1,6 milliónir HIV-tilburðir eru í Kenja í løtuni, men at ein triðingur av teimum ið bera smittuna, annaðhvørt ikki eru greið um hetta ella tora ikki at kanna seg. Neyðugt er túsíki við eini umfatandi hugbroyting millum manna, um málið at steðga allari HIV-smittu skal røkkast.

Hóast vegurin á mál boðar frá ymiskum forðingum og stoytum, so er átakið í Kenja eitt vegamót hjá UNAIDS. Í árávis hevur títteleikin av HIV-tilburðum hjá nevndu bólkum verið heldur óbroyttur. Vegna PrEP er endiliga vend komið í gongdina, og alt bendir á, at HIV-smittuvandin fer at minka upp aftur meira komandi árinum.

